
Gemeentelijke bijdragen veiligheidsregio's 2017

Wilfred Nijhof
VR@cebeon.nl
020-5352602

Cebeon, maart 2018

1 Omvang bijdragen veiligheidsregio's

veiligheidsregio's

Nederland is ingedeeld in 25 veiligheidsregio's. Veiligheidsregio's zijn verantwoordelijk voor de brandweezorg, het organiseren van de rampenbestrijding en crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR).

De veiligheidsregio is een vorm van verlengd lokaal bestuur en heeft een (bij wet verplichte) gemeenschappelijke regeling als juridische grondslag. Dit betreft de Wet veiligheidsregio's (Wvr). Via deze gemeenschappelijke regeling is elke gemeente deelnemer en daardoor medeverantwoordelijk voor de bestuurlijke en organisatorische aansturing van de veiligheidsregio.

De 25 voorzitters van de veiligheidsregio's vormen samen het Veiligheidsberaad. Het Veiligheidsberaad is een overlegorgaan voor de veiligheidsregio's en daarnaast het aanspreekpunt voor de minister voor het maken van afspraken op het gebied van brandweezorg, GHOR, rampenbestrijding en crisisbeheersing.

taken en bevoegdheden

Aan het bestuur van de veiligheidsregio's dragen de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten die behoren tot een veiligheidsregio de volgende taken en bevoegdheden over (artikel 10 Wvr):

- A. het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises;
- B. het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald;
- C. het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de taak op het gebied van de brandweezorg;
- D. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing;
- E. het instellen en in stand houden van een brandweer;
- F. het instellen en in stand houden van een GHOR: de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio, belast met de coördinatie, aansturing en de regie van de geneeskundige hulpverlening en met de advisering;
- G. het voorzien in de meldkamerfunctie;
- H. het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel;
- I. het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d, e, f, en g genoemde taken.

financiering veiligheidsregio's

Het ministerie van Justitie & Veiligheid verstrekt veiligheidsregio's een bijdrage in de financiering van de kosten. Dit is de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR). Hiernaast ontvangen veiligheidsregio's in beperkte mate inkomsten voor het verrichten van dienstverlening aan bedrijven en burgers. Voor het overige zijn ze afhankelijk van middelen van gemeenten. Gemeenten ontvangen in het gemeentefonds van oudsher middelen voor brandweezorg en rampenbestrijding. Gemeentefondsmiddelen zijn echter naar eigen inzicht te besteden.

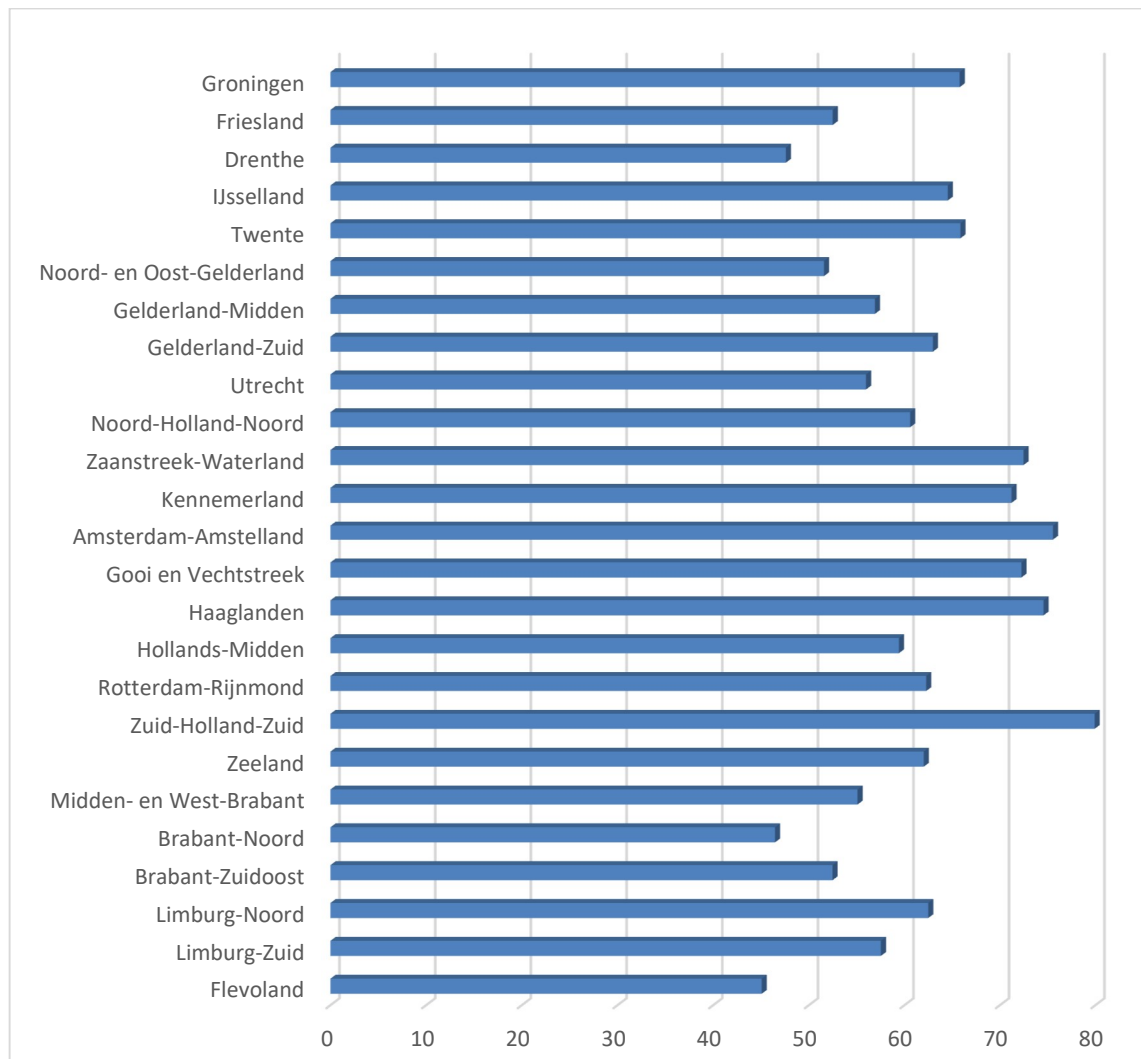
omvang bijdrage veiligheidsregio's

De gemeentelijke bijdragen aan veiligheidsregio's zijn door Cebeon geïnventariseerd op basis van begroting 2017 en eventuele actualisaties in de primitieve begrotingen 2018. Het betreft de bijdragen voor alle

taken van de veiligheidsregio's zoals hierboven is vermeld, ook als een deel van de taken bij een andere organisatie is belegd (bijvoorbeeld de GGD). Er is gecorrigeerd voor bijdragen van extra taken die bepaalde veiligheidsregio's uitvoeren die buiten de reikwijdte van art.8 Wvr vallen, zoals ambulancezorg, publieke gezondheidszorg (o.a. infectieziektebestrijding) en veiligheidshuizen.

In onderstaande tabel is de gemeentelijke bijdrage aan veiligheidsregio's uitgedrukt in het aantal inwoners per 2017 (op basis van CBS-gegevens).

Figuur 1: Omvang gemeentelijke bijdragen veiligheidsregio's 2017 in euro's per inwoner

waarom verschilt de bijdrage per regio?

Uit figuur 1 blijkt dat de bijdrage per regio verschilt van circa 45 euro per inwoner tot bijna 80 euro per inwoner. Hier liggen de volgende verklaringen aan ten grondslag:

- *het risicoprofiel per regio*
Elementen die het risicoprofiel van een regio mede bepalen zijn bijvoorbeeld risicovolle bedrijvigheid, stedelijkheid als verzamelplaats van voorzieningen waar het risico op brandonveilige situaties groter is) en de aanwezigheid van groot water;
- *het voorzieningenniveau*
Per regio worden verschillende keuzes gemaakt in het voorzieningenniveau. Denk aan de inzet van beroepsbrandweerbezetting of vrijwilligers;

- *taken die gemeenten zelf uitvoeren*

Elke regio maakt haar eigen afweging in de mate waarin bepaalde voorzieningen zelf in stand worden gehouden. Dit speelt bijvoorbeeld met betrekking tot de lasten voor huisvesting, inzet in de sfeer van risicobeheersing en bepaald specialistisch materieel. Ook worden binnen een regio tussen gemeenten onderling soms afwijkende keuzes gemaakt.

2 Gemeentelijke bijdrageregeling

2.1 Hoe worden de kosten aan gemeenten toegerekend?

De Wet Veiligheidsregio's verplicht gemeenten om de brandweezorg regionaal te organiseren. Ook de andere taken van de veiligheidsregio dienen vanuit de regio te worden verricht. Hiermee wordt ook de inrichting van die taken over het beleid, en daarmee ook de financieringsstructuur, een regionale aangelegenheid. Welke grondslagen worden er gehanteerd om de netto lasten – na aftrek van de BduR en taakgerelateerde inkomsten – dan aan gemeenten toe te rekenen?

bedrag per inwoner

De meest eenvoudige manier om de netto-lasten aan gemeenten toe rekenen is door middel van een vast bedrag per inwoner. Dit is een passende financieringsstructuur als de dienstverlening en het voorzieningenniveau in alle gemeenten gelijk is. Bij risicobeheersing en incidentbestrijding is dit echter vaak niet het geval. Zo kennen stedelijke gebieden vaak een hogere kans op onveilige situaties en is de paraatheid daarop ingesteld (met bijvoorbeeld beroepsbezettingen en meer voertuigen). Ook gemeenten met meer verspreid liggende kernen of risicovolle bedrijvigheid kennen een andere kostenstructuur.

historische kosten

Om rekening te kunnen houden met verschillen in risicokenmerken en voorzieningenniveau kunnen de historische kosten nog als uitgangspunt dienen om de kosten te verdelen. Bij deze methode zal bij elke beleidswijziging, bijvoorbeeld bij een nieuwe kazernes of meer aandacht voor preventie, gekeken moeten worden of een verdeelsleutel op basis van historische kosten wel voldoet. Ook kunnen er verschillende historische keuzes zijn gemaakt over het voorzieningenniveau of de inrichting van de organisatie, zoals de inzet van verschillend type personeel.

verdeelsleutel in het gemeentefonds

Gemeenten ontvangen in het gemeentefonds middelen voor brandweer en rampenbestrijding op basis van objectieve kenmerken (zoals woonruimten, oppervlakte en bedrijfsvestigingen). Deze objectieve budgetten zijn globaal afgestemd op structurele kostenverschillen tussen typen gemeenten gerelateerd aan verschillen in veiligheidsrisico's en de achterliggende normenkaders. Een verdeelsleutel op basis van de honorering in het gemeentefonds is op deze wijze onafhankelijk van eigen keuzes uit het verleden. Door de objectieve budgetten jaarlijks te actualiseren is het mogelijk te corrigeren voor dynamische aspecten (groei of krimp) van gemeenten binnen de regio.

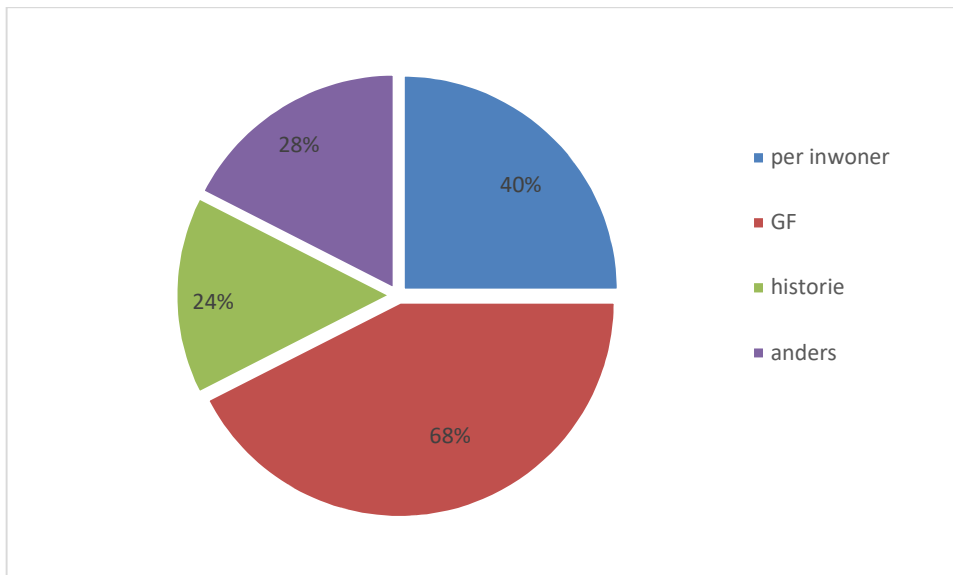
overige grondslagen

Bij enkele regio's worden nog een andere grondslagen gehanteerd. Deze zijn dan meestal gebaseerd op specifieke tarieven voor bepaalde typen gemeenten, bijvoorbeeld op basis van stedelijkheid (oplopend bedrag per inwoner). Daarnaast is een deel van de bijdrage afhankelijk van maatwerkdienstverlening.

2.2 Hoe vaak komen typen bijdrageregelingen voor?

Veel veiligheidsregio's hanteren combinaties van grondslagen voor de bijdrageregeling. Dat betekent dat een deel van de bijdrage is gebaseerd op een bedrag per inwoner, dat samen kan hangen met specifieke taken, en een ander deel op basis van de honorering in het gemeentefonds. Hieronder is weergegeven welke grondslagen relatief vaker voorkomen, ook al is het soms maar op een beperkte omvang van de totale bijdrage aan de regio.

Figuur 2: Grondslag bijdrageregelingen uitgedrukt in % van totaal aantal regio's in 2017

Uit bovenstaande figuur blijkt dat de gemeentelijke bijdrage:

- in ruim tweederde van de regio's (tenminste gedeeltelijk) is gebaseerd op de objectieve budgetten in het gemeentefonds;
- ongeveer 40% baseert de bijdrage (mede) op een bedrag per inwoner, meestal voor taken als de ghor, crisisbeheersing, meldkamer en bevolkingszorg;
- bijna een kwart baseert de gemeentelijke bijdrage (ook) op basis van historische budgetten. Een deel van de regio's zit nog in een overgangsfase van de ene grondslag naar een andere;
- iets meer dan een kwart nog een andere grondslag hanteert.

Cebeon kan u verder helpen met

Actualiseren van de binnenregionale financieringsystematiek

Binnen de regio treedt er een dynamiek op die verschillend uitpakt per gemeente. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van groei- of krimpgemeenten. Voor regio's die voor de financieringsystematiek gebruik maken van de honorering in het gemeentefonds is ook een verandering in de bedrijvigheid, fysieke aspecten (grond en wateroppervlakte) en ontwikkelingen in het verdeelstelsel van het gemeentefonds van invloed op de bijdrage per gemeente. Het is dus van belang om de grondslagen periodiek te actualiseren. Ook kunnen effecten van voorgenomen herindelingen op de binnenregionale financieringsystematiek worden doorgerekend.

Evaluatie financieringsystematiek

Nadat een financieringsystematiek is ingevoerd is het goed deze na enkele jaren te evalueren. Dit geldt ook voor overgangsregelingen en compenserende maatregelen om nadeelgemeenten te ontzien. Elementen die daarbij een rol kunnen spelen zijn mutaties in (specifieke) taken, regionale beleidswijzigingen die op lokaal niveau verschillend zijn uitgevallen (bijvoorbeeld ten aanzien van dekkingsplan of materieelspreidingsplan), dynamische effecten binnen de regio (groei/krimp, herindelingen) en wijzigingen in wet- en regelgeving. Deze analyse vormt de basis voor een eventuele bijstelling van de financieringsystematiek.

Benchmark veiligheidsregio's

Voor beoordeling van inzet en prestaties is een zinvolle benchmark, met een juiste selectie van referenties, van groot belang (geen 'appels met peren'). Het gaat niet zozeer om regio's van vergelijkbare omvang, maar regio's met een vergelijkbare structuur die van belang is voor het kostenniveau van de regio. Vervolgens wordt ingezoomd op taakniveau (risicobeheersing, brandweezorg, ghor, meldkamer, bevolkingszorg; of specifieker op productniveau). Ook een vergelijking op kostenniveau (personeel, materieel, huisvesting) is mogelijk. Hierbij wordt ook het voorzieningenniveau niet uit het oog verloren.

Normbedragen

Een interessante exercitie bij (voorgenomen) beleidswijzigingen is de berekening van normbedragen. Deze normbedragen kunnen worden opgesteld voor beroepspersoneel, vrijwilligers, type materieel (zoals tankautospuiten of hulpverleningsvoertuigen), huisvesting en overhead. Zo kunnen de financiële effecten in beeld worden gebracht van meer of minder kazernes of een andere bezetting.